

Stockholm den 12 juli 2016

Yttrande Palett för ett stärkt civilsamhälle (SOU 2016:13)

Sammanfattning

Bra med en så omfattande beskrivning om civila samhället och det civila samhällets organisationer, lite som en lärobok. Den behandlar en mängd begrepp, har internationella jämförelser och tar upp om andra aktuella utredningar.

Utredningens förslag är väl genomarbetade, vi är i huvudsak positiv till utredningens förslag. Däremot anser Skyddsvärnet att förslagen kan stärkas ytterligare genom några tillägg, förtydliganden eller förändringar.

Nedan följer en genomgång av utredningens förslag samt våra synpunkter på dessa.

Förslag för att värna och stärka det civila samhällets roll i demokrati och samhället

Att företräda en grupp - civilsamhället som röstbärare och opinionsbärare

Bedömning: Det offentliga Sverige, på såväl statlig som regional och lokal nivå, bör aktivt fortsätta värna civilsamhällets självständighet i dess röstbärrroll.

Förslag: Statliga myndigheter ska årligen rapportera de kontakter och samråd som myndigheten har haft med det civila samhället inom ramen för sitt uppdrag och när så har bedömts relevant. Regeringen ska årligen till riksdagen rapportera de kontakter och samråd som statliga myndigheter och Regeringskansliet har haft med det civila samhället.

Skyddsvärnets synpunkter:

Skyddsvärnet välkomnar förslaget om årlig rapportering av myndigheternas kontakter med civilsamhället.

Civilsamhället kan idag påverka genom en mängd formella kanaler såsom deltagande i utredningar genom att vara expert, sakkunnig eller medverka i referensgrupper. Vidare kan vi vara remissinstans, delta på hearing, samråd, sakråd, konferenser, möten och samtal.

SKYDDSVÄRNET

Hornsgatan 123
117 28 Stockholm

Telefon: 08-729 17 30
Org. Nr: 802003-0832

www.skyddsvarnet.se
kansliet@skyddsvarnet.se

Civilsamhället påverkar även genom opinionsbildning och lobbying (informella kanaler), men detta arbete är otroligt ojämnt fördelat över organisationerna som helhet. Det beroende på hur högt upp organisationen prioriterar detta arbete och beroende på vilka ekonomiska och personella resurser det finns att ägna sig åt opinionsbildning och lobbying.

Skyddsvärnet anser:

- att det krävs ett förtydligande vad som menas med samråd med civilsamhället
- att det i alla regleringsbrev till statliga myndigheter finns med tydliga skrivningar om att samverka med civilsamhället och att resultaten ska rapporteras årligen till Regeringen.
- att de årliga rapporterna till aktuellt departement sammanställs så att det även blir en lättöverskådlig sammanställning av all samverkan mellan statliga myndigheter och civilsamhället på ett och samma ställe.
- att Kulturdepartementet får uppdraget att sammanställa all samverkan mellan statliga myndigheter och civilsamhället, enligt de årliga rapporter som myndigheterna skickar in.
- att utvecklingen av brukarinflytandet i offentligt finansierade verksamheter (kommuner och landsting) även ska gälla statliga myndigheter såsom Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Migrationsverket, Kriminalvården och Statens Institutionsstyrelse.

Vikten av struktur för dialog och inflytande

Bedömning: Den politiska ledningen bör delta inom ramen för befintlig struktur för dialog med det civila samhället på nationell nivå. Fortlöpande uppföljning av de åtgärder som parterna gör i samband med dialogen bör fortsatt säkerställas. Överenskommelseprocesser och andra modeller för strukturerade samtal bör användas för samverkan med det civila samhällets organisationer lokalt och regionalt. I de pågående eller planerade dialog- och överenskommelse- processerna bör kommuner och landsting också överväga att bjuda in nätverk och andra delar av civilsamhället som inte har en formaliserad juridisk form.

Skyddsvärnets synpunkter:

Det finns idag ett antal dialoger och möten mellan regeringen och civilsamhället. Tyvärr saknas det ibland tydlighet och struktur i dessa dialoger. Det finns tex tre olika Överenskommelser (Sociala, Integration, Bistånd), vi har Partsgemensamt Forum (PGF) där CIVOS är en aktör som fått stor betydelse men som saknar legitimitet bland det stora antalet aktörer i civilsamhället. Idrotten och funktionshinderrörelsen har sedan länge egna kanaler till regeringen.

Statens Institutionsstyrelse har sedan många år tillbaka ett brukarråd för att öka delaktigheten i framtagandet av tex riktlinjer, policy och andra underlag.

Migrationsverket har under 2016 tillsatt ett Ungdomsråd med ensamkommande flyktingungdomar som träffar GD kontinuerligt för att få en större brukarmedverkan i myndighetens arbete.

För att få med en större delaktighet av brukare krävs ekonomiskt stöd.

SKYDDSVÄRNET

Hornsgatan 123

117 28 Stockholm

Telefon: 08-729 17 30

Org. Nr: 802003-0832

www.skyddsvarnet.se

kansliet@skyddsvarnet.se

En regeringsinitierad finansiering av brukarråd inom psykiatri, missbruks-, beroendevård, socialomsorg, arbetsintegrering mm är avgörande som central signal för att regioner och kommuner på sikt bättre ska stötta dessa sammanslutningar. SKL, Arbetsförmedlingen och flera andra myndigheter saknar - utan särskild överenskommelse med regeringen - enligt vår erfarenhet incitament för att vara ensam, långsiktigt aktör på detta område.

Skyddsvärnet anser:

- att det "högnivå-möte" som planeras inom ramen för Överenskommelsen inom Integrationsområdet är ett konkret sätt att årligen få ett strukturerat möte mellan den politiska ledningen och civilsamhället. Detta förslag gäller integrationsområdet men skulle kunna göras på flera olika områden. Utifrån detta "högnivå-möte" är tanken att det skapas ett antal sakråd som behandlar sakfrågor inom ett givet område.
- att det är av största vikt att de befintliga Överenskommelserna (Sociala, Integration, Bistånd) fortsatt får ha sina olika delar och processer och alltså inte slås ihop.
- att sakråden bör utökas samt att liknande processer hålls mellan SKL och civilsamhället.
- att regeringen bör finansiera ett antal brukarråd inom SKL och statliga myndigheter.

Kunskapsbrist hos det offentliga

Förslag: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor får i uppdrag att arbeta med kompetenshöjande insatser gentemot statliga myndigheter, kommuner och landsting i frågor som rör civilsamhället. Uppdraget ska genomföras i samråd med relevanta aktörer, såsom Sveriges Kommuner och Landsting, högskolesektorn och civilsamhällets organisationer.

Skyddsvärnets synpunkter:

Skyddsvärnet är positiv till förslaget och efterlyser en bred dialog med ovanstående aktörer när det gäller kunskap om organisationer inom det sociala områdets villkor.

Vi anser att civilsamhället borde delta i utbildningen av politiker och tjänstemän och i delar stå som arrangörer för utbildningarna.

Skyddsvärnets mening är att utredningens slutsats - att organisationernas roll i demokratin bör värnas - måste stöttas med finansiella resurser till organisationernas kärnverksamhet som röstbärare och opinionsbildare. Vi behöver, utöver detta, förstärkta administrativa resurser för att tillmötesgå de myndigheternas behov av samråd som en mängd av utredningens förslag skulle utmyнна i.

Allt stöd av detta slag bör vara långsiktigt – minst i tvåårscykler - och baserat på aktiviteter i organisationen, inte avhängigt av antal medlemmar, eftersom många organisationer engagerar deltagare i långt större utsträckning än medlemmar. Basverksamhet ska inte vara beroende av projektmedel.

SKYDDSVÄRNET

Hornsgatan 123
117 28 Stockholm

Telefon: 08-729 17 30
Org. Nr: 802003-0832

www.skyddsvarnet.se
kansliet@skyddsvarnet.se

Skyddsvärnet anser:

- att det krävs en översyn och utredning kring finansiellt stöd till organisationernas verksamhet som röstbärare och opinionsbildare.
- att även MUCF får kompetenshöjande insatser innan de kan ansvara för att ansvara för liknande insatser gentemot statliga myndigheter, kommuner och landsting.
- att det tydliggörs i regleringsbrevet till myndigheterna att de ska medverka i kompetenshöjande insats för sin personal och att detta årligen ska återrapporteras.

Ändrade organisationsformer kan minska det offentliga vilja att lyssna till det civila samhällets organisationer

Bedömning: Organisationernas roll i demokratin bör värnas när nya sätt att löpande samla in medborgarnas synpunkter och åsikter används.

Skyddsvärnets kommentar:

Civilsamhället har genomgått en förändring där individer idag inte i samma utsträckning som för ett halvt sekel sedan blir (livstids-) medlemmar i olika organisationer. Idag tar många uppdrag (korta eller långa) som volontärer och/eller går in i nätverk som bildas utifrån en situation tex Refugees welcome eller Refugee Phones.

Skyddsvärnet anser:

- att det är viktigt att regeringen, SKL och myndigheter funderar över hur dagens organisering ser ut när de ska samverka med civilsamhället.

Skolans kompensatoriska roll

Bedömning: Skolan bör få en tydligare roll i att öka ungas kunskap om civilsamhället i stort och möjliggöra ingångar till föreningslivet. Civilsamhällets och föreningslivet roll i demokratin bör omfattas av ett nationellt skolutvecklingsprogram med inriktning på värdegrunds- och medborgarskapsfrågor.

Skyddsvärnets kommentar:

Skyddsvärnet tillstyrker denna bedömning.

Skyddsvärnet anser:

- att detta arbete bör i alla delar genomsyras av Mänskliga Rättigheter (MR) och innehålla kunskap om Sveriges åtaganden i FN-överenskommelser.

Risken att en prioritering av utförarrollen påverkar röstbärrullen negativt

Bedömning: Organisationsbidrag bör fortsatt vara ett prioriterat sätt för offentliga aktörer på nationell, regional och lokal nivå att ge ekonomiska förutsättningar för civilsamhällets röstbärrullen, och därmed också dess roll i demokratin.

SKYDDSVÄRNET

Hornsgatan 123

117 28 Stockholm

Telefon: 08-729 17 30

Org. Nr: 802003-0832

www.skyddsvarnet.se

kansliet@skyddsvarnet.se

Skyddsvärnets kommentar:

Skyddsvärnet tillstyrker denna bedömning. Däremot menar vi att det inte fungerar optimalt idag. Inom tex Famna, branschorganisation för idéburna organisationer inom vård och social omsorg, finns ett 60-tal medlemmar. Av dessa saknar flertalet organisationsbidrag, vilket medför att det arbete som alla dessa organisationer ändå utför inom opinionsbildning och röstbärande aktiviteter genomförs med organisationens egna medel. Många av dessa organisationer är 100-200 år gamla men har ändå svårt att komma in i dagens system för att kunna få organisationsbidrag.

Skyddsvärnet anser:

- att det krävs en översyn och utredning kring finansiellt stöd till organisationernas verksamhet som röstbärare och opinionsbildare.
- att alla organisationer inom civilsamhället måste få tillgång till medel för sin röstbärande roll.

Förutsättning för civilsamhället att delta i samråd och möten

Bedömning: Statliga myndigheter, kommuner och landsting bör använda och utveckla metoder och vägledande dokument för samråd med civilsamhället.

Skyddsvärnets kommentar:

Under hösten 2015 tog regeringen initiativ till att möta ett stort antal företrädare för civilsamhället för att diskutera och arbeta fram ett nytt sätt att samverka, nämligen sakråd. Det finns även sedan tidigare den Europiska koden för idéburna organisationers medverkan i beslutsprocessen.

Skyddsvärnet anser:

- att det är viktigt att civilsamhällets aktörer involveras i arbetet med att ta fram metoder och vägledande dokument för dialoger.

Mångfald in om organisationerna

Förslag: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) får i uppdrag att utreda vad som hindrar underrepresenterade grupper deltagande i det civila samhällets organisationer. MUCF får vidare i uppdrag att i nära samverkan med civilsamhällets organisationer arrangera regelbundet återkommande konferenser om mångfaldsfrågor i syfte att sprida kunskap och erfarenheter. MUCF får också i uppdrag att fördela bidrag till satsningar inom det civila samhällets organisationer för att undanröja interna hinder för ökad mångfald.

Skyddsvärnets kommentar:

Skyddsvärnet bedömer att utredningen gjort en bra genomgång och har genomtänkta förslag på det aktuella området.

Skyddsvärnet anser:

- att MUCF behöver samverka med en bredd inom civilsamhället när det gäller att arrangera regelbundna återkommande konferenser.
- Att MUCF tittar till hela civilsamhället och inte enbart till de organisationer som får bidrag genom MUCF.

SKYDDSVÄRNET

Hornsgatan 123
117 28 Stockholm

Telefon: 08-729 17 30
Org. Nr: 802003-0832

www.skyddsvarnet.se
kansliet@skyddsvarnet.se

Nybildade organisationer

Bedömning: Bidragsgivarna bör vid bestämmande av villkor för bidrag till paraplyorganisationer på nationell, regional och lokal nivå överväga om krav ska ställas på att organisationerna erbjuder stöd till nybildade organisationer som vill bli medlemmar.

Skyddsvärnets kommentar:

En hel del riksorganisationer ger ett mindre ekonomiskt bidrag till nystartade medlemsorganisationer. Det vore alltså i linje med hur riksorganisationer redan gör om även paraplyorganisationer skulle dela ut ett ekonomiskt bidrag till nybildade medlemsorganisationer. Detta får dock inte bli det enda sättet som nybildade eller redan befintliga organisationer kan få ekonomiskt bidrag på. Viktigt att det finns ett bidragssystem som fungerar där varje organisation kan söka årligt organisationsbidrag från relevant myndighet.

Skyddsvärnet anser:

- att paraplyorganisationer kan få som krav att ge ekonomiskt stöd till nybildade organisationer som vill bli medlemmar men att detta inte tar bort möjligheten för alla organisationer att kunna söka organisationsbidrag från aktuell myndighet.

Ökad social sammanhållning

Förslag: En statlig delegation tillsätts med uppdrag att i nära samverkan med civilsamhällets organisationer och berörda kommuner etablera långsiktiga lokala plattformar för det civila samhället i socioekonomiskt utsatta bostadsområden.

Skyddsvärnets kommentar:

Skyddsvärnet anser det inte vara önskvärt med ett samlat administrativt stöd för civilsamhällets organisationer. Civilsamhällets aktörer är så heterogena, och så ska det vara, att det inte är önskvärt eller fungerande med ett samlat administrativt stöd. De paraplyorganisationer som idag finns kan sägas fungera som administrativt stöd i vissa fall.

I ett specifikt område inom civilsamhället, nämligen Arbetsintegrerande Sociala Företag, diskuteras det hur ett samlat administrativt stöd kan organiseras. Där pratar vi utifrån att detta inte behöver vara en organisation utan pratar utifrån funktioner istället. Stödstruktur behöver inte vara organisation utan kan vara olika funktioner.

Skyddsvärnet anser:

- att tillsättandet av en statlig delegation är ett bra förslag men att den även måste inkludera myndigheter, inte bara civilsamhället och kommuner.
- att det är viktigt att ta med samordningsförbunden i detta arbete

SKYDDSVÄRNET

Hornsgatan 123
117 28 Stockholm

Telefon: 08-729 17 30
Org. Nr: 802003-0832

www.skyddsvarnet.se
kansliet@skyddsvarnet.se

Förslag för att underlätta civilsamhällets verksamhet

Samhällets bristande tilltro till och förståelse för civilsamhället

Bedömning: Det bör inte införas en lag om ideella föreningar och för närvarande inte heller en lagreglerad frivillig registrering av ideella föreningar.

Skyddsvärnets kommentar:

Skyddsvärnet delar helt utredningens bedömning.

Bristande kunskap om det civila samhället

Bedömning: Statliga myndigheter bör inom sina respektive verksamheter bidra till att politiken för det civila samhället genomförs. Det bör i samband med arbetet med myndighetsstyrningen övervägas om ett förtydligande av att myndigheten ska samarbeta med det civila samhällets organisationer ska föras in i instruktionen för enskilda myndigheter. I de regelbundna kontakterna mellan regeringen och myndigheterna bör frågan om myndighetens samverkan med det civila samhället diskuteras.

Förslag: Ett tillägg görs i bestämmelsen i myndighetsförordningen om myndigheters skyldighet att samarbeta med myndigheter och andra så att det anges att samarbetet med andra även ska omfatta det civila samhällets organisationer när det är relevant för genomförandet av myndigheternas uppdrag. Vid varje rekrytering av en myndighetschef ska ansvarigt departement överväga om kunskap om och erfarenhet från det civila samhället ska ingå i den kravprofil som upprättas, antingen som ett krav eller som en merit.

Skyddsvärnets kommentar:

Vi ser med glädje på detta förslag som en möjlighet till en helt ny form av samråd med myndigheter och ser gärna att vi i civilsamhället deltar i arbetet med att ta fram rutiner för dialogerna. Vi välkomnar även förslaget om erfarenhet från civilsamhället som krav eller som meriterande vid anställning av myndighetschefer.

Skyddsvärnet anser:

- att det i regleringsbrev till myndigheterna ska tydliggöras att de ska samverka med civilsamhället och att detta ska återrapporteras årligen till regeringen.
- att vid rekrytering av myndighetschef ska kunskap om och erfarenhet från det civila samhället alltid vara meriterande men i vissa fall även finnas med som krav.

Hänsyn tas inte till det civila samhällets särart

Förslag: Det införs ett krav i kommittéförordningen på att om förslagen i ett betänkande har betydelse för villkoren för det civila samhällets organisationer ska konsekvenserna i det avseendet redovisas i betänkandet. Det införs också ett krav i förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning om att förvaltningsmyndigheter i samband med regelgivning som kan påverka

SKYDDSVÄRNET

Hornsgatan 123
117 28 Stockholm

Telefon: 08-729 17 30
Org. Nr: 802003-0832

www.skyddsvarnet.se
kansliet@skyddsvarnet.se

organisationer inom det civila samhället ska göra en konsekvensutredning avseende vilka effekter som ett genomförande av de nya eller ändrade reglerna får för dessa organisationer.

Skyddsvärnets kommentar:

Vi ser med glädje på utredningens samtliga förslag om konsekvensanalyser för civilsamhället där vi ser en möjlighet till en helt ny form av samråd med myndigheter och ser gärna att vi i civilsamhället kontinuerligt deltar i arbetet med konsekvensanalyserna.

Skyddsvärnet delar helt utredningens förslag.

Svårighet att finansiera verksamhet

Förslag: En översyn ska göras av kriterierna för stöd ur Allmänna arvsfonden enligt lagen om Allmänna arvsfonden, i syfte att möjliggöra långsiktigt stöd.

Skyddsvärnets kommentar:

Skyddsvärnet välkomnar en översyn av kriterierna för stöd ur Allmänna Arvsfonden. Speciellt kriteriet ”nyskapande” har skapat hinder och svårigheter för organisationerna. Utredningen lyfter även fram att det kommit förslag kring utvidgning av målgrupperna, på samma sätt som skedde 1969 när gruppen personer med funktionsnedsättning inkluderades. Ett alternativt förslag är att en ny fond inrättas där social innovation står i fokus. Detta senare ses som ett oerhört positivt förslag från Skyddsvärnet, som startat flera sociala innovationer de senaste 100 åren.

Skyddsvärnet anser:

- att en ny fond inrättas med fokus på sociala innovationer
- att kriteriet ”nyskapande” tolkas på ett bredare sätt än idag.

Omfattande administration

Bedömning: Civilsamhällets organisationer bör inkluderas som målgrupp i relevanta myndigheters förenklingsarbete.

Förslag: Tillväxtverket får i uppdrag att i sin årliga uppföljning av vissa myndigheters förenklingsarbete också, i relevanta fall, efterfråga åtgärder avsedda att förenkla för civilsamhällets organisationer.

Skyddsvärnets kommentar:

Skyddsvärnet tillstyrker utredningens förslag.

Skyddsvärnet anser:

- att Tillväxtverkets arbete ska ske i nära dialog med civilsamhället.

SKYDDSVÄRNET

Hornsgatan 123
117 28 Stockholm

Telefon: 08-729 17 30
Org. Nr: 802003-0832

www.skyddsvarnet.se
kansliet@skyddsvarnet.se

Konkurrensrätten

Bedömning: Möjligheterna att utveckla den nationella konkurrensrättsliga lagstiftningen i förhållande till det civila samhällets organisationer styrs av EU-rätten. Det finns dock utrymme att vid tillämpningen av gällande reglering ta hänsyn till organisationernas särart. Regeringen bör verka för ett klagörande av det EU-rättsliga läget i frågan om idrottens ideella verksamhet i Sverige strider mot EU:s konkurrensregler. Skulle ett sådant klarläggande innebära att så är fallet bör regeringen verka för att en förändring kommer till stånd som säkerställer idrottens särart ur ett konkurrensrättsligt perspektiv. Det finns även konkurrensrättsliga frågeställningar på nationell nivå som regeringen i sitt fortsatta arbete bör se över. Regeringen bör på det sätt regeringen anser lämpligt genomföra ett översynsarbete avseende konkurrensrättens tillämpning på idrotten.

Skyddsvärnets kommentar:

Skyddsvärnet delar helt utredningens bedömning.

Konsumenträtten och förhållandet mellan medlem och förening

Förslag: Konsumentverket får i uppdrag att avseende ideella föreningars verksamhet utarbeta en exempelsamling över vad som är respektive inte är näringsverksamhet enligt konsumentlagstiftningen. Arbetet ska bedrivas i samverkan med civilsamhällets organisationer i syfte att utforma exempelsamlingen utifrån de behov av tydliggöranden som organisationerna ser.

Skyddsvärnets kommentar:

Skyddsvärnet välkomnar utredningens förslag avseende att ta fram en exempelsamling över vad som är respektive inte är näringsverksamhet enligt konsumentlagstiftningen.

Skyddsvärnet anser:

- att det är viktigt att tydliggöra hur och med vilka samverkan med civilsamhället ska ske i framtagandet av exempelsamlingen.

Livsmedelsregelverket och civilsamhällets serveringsverksamhet

Förslag: Livsmedelsverket får i uppdrag att ge ytterligare vägledning till kommunerna när det gäller att göra bedömningen av vilka verksamheter inom det civila samhället som utgör livsmedelsföretag och ge tydlig information om detta till civilsamhällets organisationer.

Bedömning: Regeringen bör verka för att det i EU-lagstiftningen ges möjlighet att undanta det civila samhällets organisationer från registreringskrav i fråga om livsmedelshantering om kravet riskerar att få till följd ett i förhållande till riskerna i verksamheten oproportionerligt regelverk för organisationerna.

Skyddsvärnets kommentar:

Skyddsvärnet mottager med glädje utredningens förslag avseende servering.

SKYDDSVÄRNET

Hornsgatan 123

117 28 Stockholm

Telefon: 08-729 17 30

Org. Nr: 802003-0832

www.skyddsvarnet.se

kansliet@skyddsvarnet.se

Regelverket kring resegaranti

Bedömning: Frågan om ideella föreningars skyldighet att i vissa fall ställa säkerhet enligt resegarantilagen vid anordnande av resor för de egna medlemmarna bör behandlas inom ramen för pågående utredning om införandet av paketresedirektivet och översyn av resegarantilagen, och konsekvenserna för det civila samhällets organisationer av förändringar som föreslås bör noggrant analyseras av den utredningen. Resegarantilagen bör utformas så att kraven inte leder till onödiga merkostnader och administration för föreningar som ordnar verksamhet i form av resor för sina medlemmar.

Skyddsvärnets kommentar:

Skyddsvärnet tillstyrker utredningens förslag.

Socialförsäkringen

Bedömning: Det utrymme som socialförsäkringsbalken ger för personer med sjukersättning, aktivitetsersättning eller sjukpenning att delta i en ideell verksamhet, utan att rätten till ersättning påverkas, bör tas tillvara. Kunskapen om regelverket bör också förstärkas hos Försäkringskassan.

Skyddsvärnets kommentar:

Detta har länge varit ett stort problem inom det civila samhället. Det kan handla om att personer drabbats som gått in ideellt som förtroendevalda, volontärer eller tagit laganknutna frivilliguppdrag. Tyvärr är erfarenheten också att tillämpningen av reglerna är olika över landet.

Vi önskar även att personer med försörjningsstöd eller liknande som ingår i verksamheter, även mot mindre ekonomisk ersättning, ska ingå i gruppen som ska kunna ha kvar sitt försörjningsstödet, tex vid genomförande av brukarstyrd brukarrevisioner eller andra anställningar om ett fåtal timmar.

Skyddsvärnet anser:

- att reglerna måste tillämpas lika över hela landet
- att det ideella arbetet kan gynna den enskildes rehabilitering och återgång i arbete tex i arbetsintegrerande sociala företag (ASF)

Civilsamhällets deltagande i mottagande av asylsökande

Bedömning: Regeringen bör överväga åtgärder som underlättar för det civila samhällets organisationer att långsiktigt bidra till verksamheter som gör tiden i väntan på beslut om uppehållstillstånd meningsfull och förbättrar möjligheten till en snabbare etablering i samhället, t.ex. svenskundervisning och sociala mötesplatser.

Skyddsvärnets kommentar:

Det är positivt med förbättrade möjligheter för snabbare etablering genom tex svenskundervisning och sociala mötesplatser. Det vore även önskvärt att använda befintliga möjligheter kring sysselsättning så att nyanlända i större,

SKYDDSVÄRNET

Hornsgatan 123

117 28 Stockholm

Telefon: 08-729 17 30

Org. Nr: 802003-0832

www.skyddsvarnet.se

kansliet@skyddsvarnet.se

och snabbare, omfattning kan komma ut i arbetsträning och/eller sysselsättning samt matchas ut i arbete eller studier.

Skyddsvärnet har medverkat i det sakråd, om flyktingsituationen, som startade i november och avslutades i juni 2016 och som innehåll tio träffar/samtal mellan regeringen och representanter från civilsamhället. Några områden/ämnen som är fortsatt viktiga att diskutera i tex sakråd är:

- Hälsa i bred bemärkelse (hälsokontroller, tandvård, fysiskt och psykiskt, motion, nutrition mm)
- Skola (vi upplever problem med de som är lite äldre, 16-18 år, när de kommer och inte hinner komma ikapp i skolan innan de är för gamla och inte längre får möjligheter att vara kvar/börja)
- Arbete och sysselsättning (få nyanlända i arbete genom tex ASF, Arbetsintegrerade Sociala företag)
- Delaktighet i civilsamhället (både att komma in i våra befintliga organisationer men även få komma med i etniska föreningar eller starta helt nya organisationer)
- Samhällsorientering (även ungdomar behöver detta och idag är det endast ett krav för vuxna med 60 timmar samhällsorientering)

Skyddsvärnet anser:

- att regeringen och aktuella myndigheter utöver utredningens bedömning även ska arbeta för att öka möjligheten för sysselsättning och arbetsträning under asyltiden.
- Att det är viktigt att det i regleringsbrev till aktuella myndigheter står tydligt att myndigheterna ska samverka/samarbeta med civilsamhället och att det ska återrapporteras vad myndigheterna gjort på området och med vilka man samverkat kring mottagandet av asylsökande.

Civilsamhällets deltagande i insatser på arbetsmarknadsområdet

Förslag: Det ska utredas om det bör införas en författningsreglerad definition av arbetsintegrerade sociala företag.

Skyddsvärnets kommentar:

Skyddsvärnet välkomnar utredningens förslag. Det finns ett flertal olika begrepp som används olika och tolkas olika tex arbetsintegrerade sociala företag, sociala företag, social ekonomi, sociala entreprenörer, social innovation osv. Det vore bra med en tydlig definition av vad arbetsintegrerade sociala företag är. De kriterier som finns på Sofisam.se är relativt bra men det finns ingen myndighet som har kontrollfunktion av vilka som verkligen är arbetsintegrerade sociala företag.

Skyddsvärnet har, liksom flera andra arbetsintegrerade sociala företag, de senaste månaderna sett och upplevt ett antal situationer och tendenser som oroar oss.

AF säger sig måna om en mångfald av aktörer samt sagt sig se vikten av och nyttan av arbetsintegrerade sociala företag (ASF).

Kortfattat om våra farhågor och de risker vi ser

SKYDDSVÄRNET

Hornsgatan 123
117 28 Stockholm

Telefon: 08-729 17 30
Org. Nr: 802003-0832

www.skyddsvarnet.se
kansliet@skyddsvarnet.se

- Fas 3 ska avvecklas under kontrollerade former och i en lagom takt till början av 2018, har regeringen sagt. Det vi ser och upplever är något helt annat, nämligen att många kontor uppfattar det som att ju snabbare desto bättre. Detta gör att individer far illa som behandlas bedrövt då vi upplever det som att vissa handläggare/AF-kontor tagit som sitt ansvar att avveckla fas3 fortast möjligt (helst igår).
- Många ASF vittnar om hur antalet deltagare sjunker kraftigt och det riskerar att helt slå ut vissa aktörer, vilket inte är det som regeringen och AF centralt säger att man vill ha som resultat. Det är ju snarare så att regeringen försöker hitta sätt att få arbetsintegrerande sociala företag att växa och skala upp sin verksamhet tex genom Lars Bryntessons uppdrag som ska redovisas nu i maj.
- Vi ser att många kontor slentrianmässigt tar alla inom fas 3 och skickar till stöd och matchning. Vi har de handläggare som bokstavligen säger till oss att alla inom fas3 skickar vi nu till stöd och matchning.
- Vissa handläggare har börjat med att deltagarna ska byta anordnare bara för att handläggarna kommit på den tanken. Det finns inga motiv, ingen önskan från deltagaren, ingen önskan från anordnaren, inget som missköts, tiden är inte slut men ändå anser ett antal handläggare att deltagarna ska flyttas runt oftare och mer. Detta får många av våra deltagare att bli oroliga, få ångest och backar i sin utveckling som man redan gjort/uppnått. Detta gäller både de deltagare som får besked om att de ska flyttas men även andra då de ser att nästa gång är det kanske deras tur. Det skapar även en oro i verksamheten och som i sin tur påverkar externt till kunder och uppdragsgivare.
- Skyddsvärnet och flera andra arbetsintegrerande sociala företag arbetade redan under fas3-tiden med riktiga arbetsuppgifter och alltså riktig arbetsträning. Vi har många riktiga kunder och arbetsuppgifter. Vi har goda resultat med att matcha ut många till arbetet. Skyddsvärnet matchar ut 25-40% (beroende på vilken verksamhetsgren och vilket år) till arbete/studier.

Skyddsvärnet anser:

- att Tillväxtverket kan få i uppdrag att granska och ge godkänt till de organisationer som bedöms vara arbetsintegrerande sociala företag enligt nuvarande och/eller kommande kriterier.

Fortifikationsverkets markupplåtelse

Förslag: En översyn ska ske av bestämmelsen om upplåtelse i förordningen om förvaltning av statliga fastigheter, m.m. i syfte att införa ett undantag i bestämmelsen som möjliggör att avgift inte tas ut för korttidsupplåtelser av allmännyttiga, ideella organisationer.

Bedömning: Fortifikationsverket bör se över och förtydliga sin information på webbplatsen bl.a. med avseende på civilsamhällets verksamhet.

Skyddsvärnets kommentar:

Skyddsvärnet välkomnar utredningens förslag.

SKYDDSVÄRNET

Hornsgatan 123

117 28 Stockholm

Telefon: 08-729 17 30

Org. Nr: 802003-0832

www.skyddsvarnet.se

kansliet@skyddsvarnet.se

Övergripande hinder finns även på lokal och regional nivå

Bedömning: Det bör övervägas vilka förenklingar som är möjliga att göra av rutiner och krav i samband med ansökningar om och redovisning av kommunala bidrag.

Skyddsvärnets kommentar:

Skyddsvärnet välkomnar utredningens förslag i delarna om förenklingar för bidragssökande regionalt och lokalt, liksom nationellt.

Från överenskommelser till konkreta planer

Bedömning: De lokala och regionala parterna i dialoger, överenskommelser och liknande samarbetsmodeller bör överväga att omsätta de långsiktiga målsättningarna i gemensam planering, t.ex. genom handlings- och uppdragsplaner.

Skyddsvärnets kommentar:

Skyddsvärnet ställer sig positiv till utredningens bedömning.

Civilsamhället efterfrågar lokaler till låg kostnad

Bedömning: Kommunerna bör stödja civilsamhällets verksamhet genom att utnyttja befintligt utrymme i regelverket att subventionera lokalhyra. Kommunerna bör också stödja civilsamhällets verksamhet genom att beakta civilsamhällets lokalbehov i arbetet med sam- hällsplanering.

Skyddsvärnets kommentar:

Skyddsvärnet välkomnar utredningens bedömning och önskar att kommunerna verkar i enlighet med bedömningen.

Synpunkter på bidragsgivningen

Bedömning: Kommuner och landsting bör utforma sin bidragsgivning till civilsamhället på ett sätt som utnyttjar de möjligheter som finns. Eventuella förändringar i bidragssystemen bör föregås av en analys av det lokala och regionala civilsamhällets behov i relation till kommunens önskemål om inriktning på samarbetet. Några utgångspunkter i analysen bör vara behovet av finansiering för verksamheter som går över flera delar av den kommunala organisationen, möjligheterna att tillmötesgå civilsamhällets önskemål om bättre planeringsförutsättningar samt behovet av ett tillfälligt stöd för nya organisationer.

Skyddsvärnets kommentar:

Skyddsvärnet välkomnar utredningens bedömning men vill även betona vikten av insatser och åtgärder för att kunna komma in i bidragsgivningen som organisation som tidigare inte fått bidrag.

SKYDDSVÄRNET

Hornsgatan 123
117 28 Stockholm

Telefon: 08-729 17 30
Org. Nr: 802003-0832

www.skyddsvarnet.se
kansliet@skyddsvarnet.se

Förslag för att förbättra civilsamhällets möjligheter att delta i offentlig upphandling

Möjligheter att inom upphandlingsregelverket underlätta för civilsamhällets organisationer

Förslag: Upphandling av sociala tjänster eller andra särskilda tjänster vars värde understiger tillämpligt tröskelvärde och som inte har ett gränsöverskridande intresse ska inte omfattas av den nya lagen om offentlig upphandling. LOU-direktivets möjlighet till reserverade kontrakt för vissa tjänster i offentliga upphandlingar införs i svensk lagstiftning.

Bedömning: Det bör övervägas att utforma ett regelverk som ger möjlighet att reservera valfritetssystem för civilsamhällets organisationer.

Skyddsvärnets kommentar:

Skyddsvärnet har skrivit anbud ända sedan mitten av 1990-talet och är alltså en aktör inom civilsamhället som är van vid upphandlingar. Vi har de senaste åren verkat för att kunna få upphandlingar enbart riktade till civilsamhällets aktörer. Det finns flera områden där detta vore väldigt lämpligt som tex etablering av nyanlända, arbetsintegrering, social omsorg mm.

Skyddsvärnet anser:

- att tjänster under tröskelvärdet (750 000 euro) ska anförtros enbart åt aktörer inom civilsamhället
- att upphandlingar styrs mer mot kvalitetskriterier än enbart pris.

Upphandlingskriterier

Förslag: Upphandlingsmyndigheten får i uppdrag att inom ramen för framtagandet av upphandlingskriterier särskilt beakta de mervärden som civilsamhällets organisationer erbjuder. Upphandlingsmyndigheten får också i uppdrag att bjuda in relevanta organisationer från det civila samhället att delta i arbetet med att utveckla kriterier till upphandlande myndigheter inom olika verksamhetsområden, där civilsamhällets organisationer erbjuder tjänster.

Skyddsvärnets kommentar:

Skyddsvärnet har medverkat i arbetet då Upphandlingsmyndigheten skulle ta fram kriterier kring social hållbarhet.

Skyddsvärnet anser:

- att civilsamhället och Upphandlingsmyndigheten gemensamt ska ta fram upphandlingskriterier för att beakta mervärdet som civilsamhället kan ge.
- att Upphandlingsmyndigheten tillser att vid alla deras utbildningstillfällen över landet så ska aktörer från civilsamhället medverka.

Vägledning till organisationerna

Bedömning: Utredningen bedömer inte att det finns ett tillräckligt stort behov av en specifik vägledning till civilsamhällets organisationer. I stället bör

SKYDDSVÄRNET

Hornsgatan 123
117 28 Stockholm

Telefon: 08-729 17 30
Org. Nr: 802003-0832

www.skyddsvarnet.se
kansliet@skyddsvarnet.se

befintlig vägledning till leverantörer i högre grad anpassas utifrån de behov som civilsamhällets organisationer har. Denna vägledning bör spridas och göras känd för det civila samhällets organisationer, liksom den rådgivning som erbjuds leverantörer.

Skyddsvärnets kommentar:

Skyddsvärnet tillstyrker utredningens bedömning.

Vägledning till upphandlande myndigheter

Förslag: Upphandlingsmyndigheten får i uppdrag att utarbeta en vägledning till upphandlande myndigheter för att underlätta för civilsamhällets organisationer att delta i offentlig upphandling. Upphandlingsmyndigheten får även i uppdrag att organisera återkommande utbildningstillfällen och nätverksträffar för beställare, upphandlare och företrädare för civilsamhällets organisationer.

Skyddsvärnets kommentar:

Skyddsvärnet tillstyrker utredningens förslag.

Skyddsvärnet anser:

- att Upphandlingsmyndigheten tillser att vid alla deras utbildningstillfällen över landet så ska aktörer från civilsamhället medverka.

Utredningens överväganden och slutsatser

Bedömning: Den föreslagna regleringen (se avsnitt 6.2.1), om att upphandling av sociala tjänster eller andra särskilda tjänster vars värde understiger tillämpligt tröskelvärde och som inte har ett gränsöverskridande intresse inte ska omfattas av lagen om offentlig upphandling, kommer att ge kommuner och landsting ökad frihet och flexibilitet vid överlämnande av utförandet av sådana tjänster till idéburna organisationer utan att riskera att idéburna offentliga partnerskap strider mot upphandlingsrätten.

Skyddsvärnets kommentar:

Skyddsvärnet anser att bedömningen är positiv. IOP får inte ses som den enda läsningen utan att istället göra det möjligt för kommuner och landsting att enbart handla av civilsamhällets aktörer så länge det understiger tröskelvärdet är en bra väg att gå.

Det civila samhällets organisationer i den nationella upphandlingsstatistiken

Förslag: Den nationella upphandlingsstatistiken ska kompletteras med uppgifter om civilsamhällets deltagande i offentlig upphandling. Konkurrensverket får i uppdrag att redovisa uppgifter om civilsamhället i upphandlingsstatistiken.

SKYDDSVÄRNET

Hornsgatan 123

117 28 Stockholm

Telefon: 08-729 17 30

Org. Nr: 802003-0832

www.skyddsvarnet.se

kansliet@skyddsvarnet.se

Skyddsvärnets kommentar:

Skyddsvärnet välkomnar förslaget, då civilsamhället nästan aldrig finns som egen sektor och därav saknas statistik på området. Med statistik om sektorn tydliggörs civilsamhället som utförare.

Förslag om administrativt stöd

Viktigt att möta det behov som finns

Bedömning: Civilsamhällets behov av information och stöd bör mötas i syfte att underlätta för civilsamhällets organisationer att bedriva sin kärnverksamhet.

Skyddsvärnets kommentar:

Skyddsvärnet anser att ett administrativt stöd i form av en webbplats eller liknande funktioner kan vara bra. Håller med utredningen om att det inte är lämpligt att lägga ett administrativt stöd på ett fysiskt ställe tex myndighet eller ett center.

Översyn av befintlig information

Bedömning: Information och stöd på nationell, regional och lokal nivå som vänder sig till civilsamhället bör vara enkel att finna och lätt att känna igen sig i.

Förslag: Relevanta statliga myndigheter får i uppdrag att tydliggöra och anpassa informationen och stödet för att möta civilsamhällets behov. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) får i uppdrag att inom ramen för arbetet i MUCF:s myndighets- nätverk och tillsammans med deltagande myndigheter utveckla och samordna strukturen på den information som statliga myndigheter erbjuder civilsamhället på sina webbplatser.

Skyddsvärnets kommentar:

Skyddsvärnet tillstyrker förslaget.

Webbaserad guide med utgångspunkt i avgörande skeden

Bedömning: Det administrativa stödet bör inriktas på information och stöd som civilsamhällets organisationer behöver i olika skeden när en organisation vill utveckla själva organisationen eller inriktningen på den egna verksamheten.

Förslag: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor får i uppdrag att, tillsammans med företrädare för myndigheter, Sveriges Kommuner och Landsting och civilsamhället, ta fram en webbaserad guide av typen ”vanliga frågor” med utgångspunkt i avgörande skeden. Guiden ska också ge information om olika finansieringsformer, däribland EU-fonder.

Skyddsvärnets kommentar:

Skyddsvärnet tillstyrker förslaget.

SKYDDSVÄRNET

Hornsgatan 123
117 28 Stockholm

Telefon: 08-729 17 30
Org. Nr: 802003-0832

www.skyddsvarnet.se
kansliet@skyddsvarnet.se

Ett lokalt och mer praktiskt inriktat stöd

Bedömning: Kommunerna bör underlätta för civilsamhällets organisationer genom att ha en gemensam kontaktpunkt för civilsamhället in i den kommunala organisationen. Kontaktpunkten bör ha en guidande och stödjande funktion

Skyddsvärnets kommentar:

Skyddsvärnet välkomnar bedömningen då det idag är svårt att hitta rätt kontaktperson inom SKL och de regionala förbunden.

I kommunerna skulle det behövas en person med ansvar för civilsamhället likt att det finns integrationssamordnare kan det finnas en civilsamhälles-samordnare.

Styrelsen för Skyddsvärnet

gm/Nilla Helgesson
Direktor/VD

SKYDDSVÄRNET

Hornsgatan 123
117 28 Stockholm

Telefon: 08-729 17 30
Org. Nr: 802003-0832

www.skyddsvarnet.se
kansliet@skyddsvarnet.se